559/R.

Powierzone mnie zostało pisemko pod tytułem <u>Mieszko Xiążę Nowogródka naśladowanie z Woltaire'a</u>, abym je ścisłą uwagą roztrząsnąwszy, i wady wytknął i piękności pokazał. A lubo przekonany jestem że mój sąd ani prawego wyroku, ani dokładnego zdania położyć nie umie, jednak gdy tylko sposób mojego uważania poznać chcecie, waszey woli choć z obawą zadosyć czynię. Oddanie hołdu zdatności i talentom naszego Poety, oraz zachęcenie aby w tym rodzaju pracy nieustawał i dar od natury mu właściwy ustawiczną uprawą ćwiczył, będzie moich uwag początkiem. Czytałem po kilkakrotnie to pismo, i zawsze nowym uczuciem przyjemności napełniony byłem; z tém wszystkiem porównane z oryginałem, jeżeli go nie krzywdzi, to nie co z swojey ~~p~~ świetności utraca. Nie jest ono, jak chce nasz Poeta naśladowaniem; albowiem odmiana imion, do innych mieysc zastosowanie zdań, opuszczenie mniey lub więcey części wierszy oryginału pospolicie nie szczęśliwe, wprowadzenie rzeczy obcych częstokroć ~~mowy~~ mało przydatnych, nazwiska tłumaczenia niższego mi może, jeżeli Tenże wiersz, po opuszczeniu tamtych niedorzeczności

z oryginałem zgodna. Zaczyna się od ośmiu bardzo pięknych wierszy które przez opuszczenie jedney myśli oryginału stały się w tłumaczu dla całey powieści obcemi. Voltaire albowiem wystawuję starca który chce opowiadać dzieciom rozliczne zdarzenia w tych wyrazach:

Je veux au coin du feu vous faire un nouveau conte
Nos loisirs sont plus doux par nos ~~amusements~~.
Je suis vieux je l'avoue, et ~~j'en~~ n'ai point de honte
De goûter avec vous les plaisirs des ~~enfants~~. —

Dla tego w Woltera bardzo dobrze się zaczyna i —

W krzyztych podrożach: krzyztych przez tego że zamiast okrągłych, źle uważane fałszywe daje wyobrażenie: gdyż podług mojego mniemania, dwanaście okrągłych podróży, czynią 12. lat; tu zaś chce wyrażać poeta rok. Przeto lepiey Volter w swoich podróżach dwunastu:

Wymiany za dudka. dobrze jest wystrychnąć na dudka, a tubay, chociaż ma znaczyć wymiany jako dudek, mi bardzo szczęśliwie zostanie że dla Nowogródka użyte. Spowiednicy pospolicie bywają tłuści. Stracić serce zamiast zepsuć serce — dokazali umorzyć za potrafili. drzewiejsze moim zdaniem nie w miejscu ~~albowiem~~ zostanowia że i w Woltere jest.

Entourée des buffons et d'insipides jeux.

2

<u>a teraz jako poczciwy</u>; zdawałoby się że wprzódy pod Olgierdem czy Mieszkiem niepoczciwy i płatny służył. Dlatego ~~służy~~ <u>a teraz służył</u> nie idzie zatem, ażeby wprzód granicę cały teraz bezpłatnie służył. <u>Gont Pana</u> nie grzecznie i niebezpiecznie a w oryginale jest qui n'étant point payé lui parlait librement. <u>Powstanę nań zarazem dwiersz</u> słaby; w krótce wzgardzony zdaje się sam dobrowolnie jak <u>wygnaniec</u> ponad <u>zamieszkiwać</u>, jeżeli tak można, <u>strony</u>.— Voltaire mówi Ernon fut exilé.

<u>Odbija się szumny</u> piękniej daleko w oryginale:

Ce bruit sourd et lointain, qu'avec peine il entend
S'affaiblit dans sa course et meurt en arrivant.

<u>Natychmiast nieprzytomny</u> polubiał ją: dla tegoż nie przytomny <u>strzegał</u>. <u>duszny</u> nie umieszczam: lepiejby tu było <u>upiorny</u>.—

<u>Z Biskupiej Mitry</u>.— naprzód że wtenczas Biskupów nie było w Litwie, a potem że <u>dostał Mitry</u>, <u>że był chytry</u>. <u>argumenty dostać uczonemi</u>, słyszmy Mommochachi można ale Mieszka nie ma potrzeby.— Lucyper, ogień i smoła tak przestraszyły Mieszka <u>że ten mimo własną wolę zgłupiawszy przystał ażeby wygnać Żyłe</u>; <u>znowu</u>, kiedy raz wygnania. ~~Aby~~ nie mógł nigdy przystać na jego wygnanie

do Nru VII.
499/R
Śniadecki

Krytyka na powieść Pani Aniela (naśladowana
z Woltera.) —

Powieść pod tytułem Pani Aniela będąc płodem wolney
myśli i dowcipu igraszką, z natury swoiey nie wymaga
ani obrazów wielkich, ani uczuć gwałtownych, słowem
wszystkiego cokolwiek ma wyższy stopień namiętności;
owszem, łatwość, żywość, szczęśliwy zwrot myśli, są iedynie
właściwemi iey przymiotami. Jakoż pisarz temu wszyst-
kiemu zadosyć czyniąc, dziwić się każe swemu dowcipowi,
przez nadanie myślom prostym cechę nieiakieyś wyż-
szości, przez szczęśliwe ich wyrażenia, wszędzie przy
łatwości iest rozmaitym, całemu pisemku nadał tok
gładki, przyzwoitość i inne przymioty, które łatwiey
dadzą się uczuć niżeli opisać! — Po takowym rysie
osądzi zapewne nie jeden że pismo to nie ma nic do
zarzucenia? bynaymniey; są błędy, bez te raczey
z zaniedbania niżeli niemożności pochodzą. —
Autor powiada na początku iż tylko naśladował
tę powieść z Woltera, a przecież ona iest tłomaczeniem
z wyrzuceniem niektórych wiersz[...]ginała które dość
potrzebnemi bydź się zdaią — Zresztą uchybienie
w niektórych mieyscach prawideł grammatycznych, kilka
wyrazów

kilka wyrazów niewłaściwie wziętych, brak w nie-
których miejscach harmonii języka, są to wady
które wytknąć przed się wziąłem. — Nie mówię nic o
pisowni bo ta z trudnością postrzegać się daje. —
Porównanie z oryginałem naylepiey pokaże w czem
pisarz uchybił we względzie ścisłości; co do gram-
matyki zaś: nie pisze się zadziwieniem ciekawym
lecz zadziwieniem ciekawem. — nie kobita a l. kobieta —
wyraz wraca się nie bierze się za przewraca się
wraz za zaraz. wnet — maska nie może bydź
siostrą miłości — z wdziękow do przyimku z
trzeba dodać samogłoskę e. dla łatwieyszego wymawia-
nia —
W następnych dwóch wierszach
Więc dla kobiet powolna dla mężczyzn nie sroga
darowała urazy dla miłości Boga
lepiey będzie użytym wyraz przebaczała na miejscu
darowała. —
Wiersze następne —
1 Wreszcie zrywa się, wstaje stawi błędne stopy —
2. Naprzód słyszy skrzyp łoża, kołatr szelest głuchy. —
3 Bo próżny odgłos stawy żyje podług swey woli —
Nie mają harmonii skutkiem wyrazów dwuzgłoskowych ciągiem

po sobie następujących niemiłe czynią wrażenie i sprze-
ciwiają się harmonii języka—

Takoż w wierszu następującym—

„Wiadomo jak nas latem udręcza skwar srogi
„Gdy słońce proste z niebios wyrzuca pożogi
„W ten czas kiedy noc zwykle kobiety zachwyca,
„Lubią one oglądać bladą twarz księżyca—

nie wyrażenia tego co w oryginale i nie robią tak dobrego przejścia do mówienia o Cerce—

w oryginale tak jest.

„Vous savez qu'en été les ardeurs du soleil
„Rendent souvent les nuits aux beaux jours préférables:
La lune fait aimer ses rayons favorables:
„Les filles en ce temps goûtent peu le sommeil.

Ale zato są piękne wyrażenia i prawdziwie poetyckie i liczne: np. [illegible] czystym mordować westchnieniem — lub—

Gors śnieżny jak alabastr sztuką utajony
Gdzie niegdzie spod zazdrosnej wyglądał zasłony.—

Cały początek dziwnie jest piękny; Rymy zaś wszędzie są wyborne—

Słowem pismo to do tyla iest podobaiącem się i przyiemnem, iż nawet to co iest nieprzyzwoitem i słabem pośrzedz się prawie nie daie; i jest sowicie nadgrodzone żywemi obrazami, myślami, i delikatnością; jaką poeta ciągle od początku do końca utrzymał. — Życzyć by tylko należało, żeby pisarz zaiste ty szczegolniey wewnętrznemi mowy zaletami, nie zaniedbywał też pisowni, i niedozwolił czytelnikowi szczęśliwych swych myśli poięcia —

Szczecki

Brand. Łolet...